

ရခိုင်မဟာမြတ်မုနိကုန်းပေါ်မှယူသွားသော မွန်၊ဗမာကမည်းစာရေးထိုးထားသည့် ခေါင်းလောင်းတစ်လုံးကို သုတေသနလုပ်ရှာဖွေ၍ ဖော်ထုတ်လိုက်ခြင်း

အေးသိန်း(သမိုင်းသုတေသီ)

စာရေးသူသည် ၁၉၅၅ခုနှစ်ဘုံဘေ(မွန်ဘုံငါး)မြို့သို့ ပထမဆုံးအကြိမ်မြောက်ပရိသတ် (Prince of Wales)အမျိုးသားပြတိုက်နှင့် အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်သို့သွားရောက်၍ ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့ပါသည်။

ထိုစဉ်က အိန္ဒိယနိုင်ငံတိုက်သမိုင်းစာအုပ်တစ်အုပ်တွင် အမှတ်မထင်မပျောက်လင့်ကဲ့ "ရခိုင်မှယူလာသောခေါင်းလောင်း"ဟုခေါင်းစဉ်တပ်၍ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကိုဖတ်လိုက်ရပါသည်။ ထိုစဉ်ကစ၍စာရေးသူသည် ခံစားချက်တစ်ခုကို အသည်းထဲနစ်နေအောင်ခံစားခဲ့ရပါသည်။ "ယင်းခေါင်းလောင်းကို"ကို မရရအောင်ရှာဖွေဖော်ထုတ်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့ပြနံရောင်၌ အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်နှင့်ရှေးဟောင်းသမိုင်းဌာနစာကြည့်တိုက်တွင်မွေ့နောက်ရာနေ၍လေ့လာခဲ့ရာ သမိုင်းပညာရှင်အာသာဗေယာရေးသားထားသော သမိုင်းဆောင်းပါးတစ်ချို့တွင်ယင်းခေါင်းလောင်းအကြောင်းကိုမဖော်လင့်ဘဲလာတွေ့ရပါသည်။

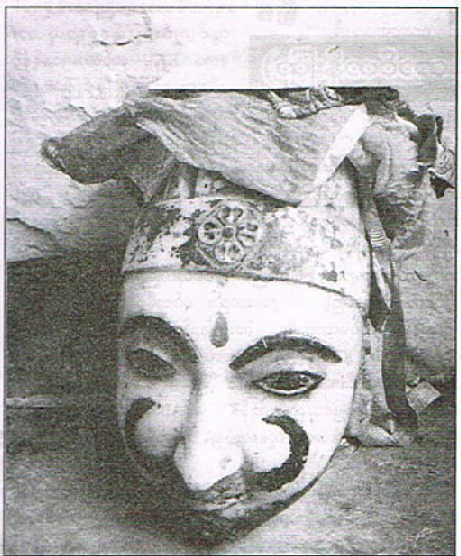
သို့သော်ယင်းခေါင်းလောင်းအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာ့သမိုင်းစာအုပ်များတွင် လုံးဝပျောက်ကွယ်လျက်ရှိနေပါသည်။ ဟာပန်ဗွီပရိုဂျက်များအပါအဝင်မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကမူ ဖော်ထုတ်ရေးသားချက်ကိုမတွေ့ရပါ။ မြန်မာ့သမိုင်းလောကတွင် လုံးဝပျောက် ကွယ်လျက်ရှိနေ၍ နောင်ဆက်လက်လေ့လာမှုလုံးဝမသိကြကောပါ။

"နောက်ကြောင်းပြန်သမိုင်းကြောင်းပြန်ထောက်လျှင်"စစ်ပွဲတွင်အနိုင်ရသောသောဘုရင်သည် စစ်နွှဲသောနိုင်ငံ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုနယ်နိမိတ်ကို ကိုယ့်နိုင်ငံကိုယ်နယ်နိမိတ်အတွင်း အတင်းအဓမ္မသိမ်းသွင်းခဲ့ကြသည်။ ထိုမျှနှင့်ပင် ပလ္လင်လောက်သောစစ် စစ်နွှဲနိုင်ငံ၏ ပြည်သူအများစုမှာ သုံးပန်းအဖြစ်ခံစားခဲ့ရကြရပါသည်။

လူမျိုးတစ်မျိုး၏ရွှေ့ဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များအားလုံးကိုမြေလွန်ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည့်မှာ ကြေကွဲဝမ်းနည်းစရာအလွန်ပင်ကောင်းပါသည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်များသည် သမိုင်းတွင်ဖျောက်ဖျက်မရသောအမည်းစက်များ . . . စစ်နွှဲသူများ၏ အသည်းနည်းနပ်စစ်နွှဲ

ရွှေဘိုစာအုပ်အရ ရခိုင်ကို East and India Co က သိမ်းပိုက်ခဲ့စဉ်က စစ်ပွဲတွင်ရွှေဘိုခံခဲ့ရသူ တိုက်ခိုက်ခဲ့သော MAJOR BHIM SINGH ကို ဟောပြောမှုနိမိတ်အဖြစ် တွင် ချိတ်ဆွဲထားသော ဤရခိုင်ခေါင်းလောင်းကို ဂုဏ်ထူးဆောင်အဖြစ် ပေးအပ်ခဲ့သည်။

East and India Co က ရခိုင်ကိုသိမ်းပိုက်ခဲ့စဉ် ရွှေဘိုတွင်ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော MAJOR BHIM SINGH ၏ ရုပ်တု (ဤရုပ်တုကိုသုသည် ခေါင်းလောင်းထားရှိရာ ဟာနုမန်ဘုရားကျောင်းတွင် ထားခဲ့ရာ ဤမျိုးအား ရွှေဘိုသို့ရောက်ရှိလာခဲ့ရာ တစ်ခြမ်းပုံကျန်ပါတော့သည်။

အောင်နှစ်ပေါင်းများစွာခံစားခဲ့ရပြီးသော်လည်းအထိပျောက်မရသော အမာရွတ်တစ်ခုအဖြစ်သားစဉ်မြွေဆက်တအံ့ရွေးရွေးလက်ဆင့်ကမ်း၍ကုန်နေတတ်သည်။

ယိုးဒယား(ထိုင်း)က ကမ္ဘောဒီးယားကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ခဲ့စဉ်က ကမ္ဘောဒီးယား၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များအားလုံးကို အယူဒွမယူပြီး တော်ထိအရောက် တရွတ်တိုက်ဆွဲသယ်ယူလာခဲ့ကြသည်။

အလားတူ ဟံသာဝတီ ပဲခူးဘုရင်က ယိုးဒယားကိုသိမ်းပိုက်ခဲ့စဉ် ယိုးဒယားနိုင်ငံ၏ ရွှေဟောင်းအမွေအနှစ်များအားလုံးကို ပဲခူးနန်းတော် ထဲရောက်ရရှိခဲ့သည်။

ထိုနည်းလည်းကောင်းပင် ရခိုင်ဘုရင်ကလည်း ဟံသာဝတီပဲခူးကို စစ်လာတိုက်၍ အောင်ပွဲခံမြေလွန်ခဲ့စဉ် ကမ္ဘောဒီးယားနန်းတော်မှ ရွှေဟောင်းအမွေအနှစ်များအားလုံးကိုထောင်ငူဘုရင်နှင့်မြောက်ဦး ဘုရင်တို့ကတစ်ဝက်စီခွဲစွဲဝေယူခဲ့ကြပါသည်။

အမရပူရနန်းစံတီးတော်ဘုရားကလည်းအားကျမခံ ရခိုင်ဘုရင်

မဟာသမ္မတမင်းနန်းစံမြောက်ဦးမြို့ကို ခရစ်တော်(၁၇၈၄)ခုနှစ်တွင်ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သလို မြောက်ဦးနန်းတော်ရှိ အဦးတန်ပုဗ္ဗညုးများအားလုံးအပါအဝင် မြောက်ဦးဝန်းကျင်ဒေသများမှ ရွှေဟောင်းယဉ်ကျေးမှုပစ္စည်းများ ကြေးဘုရားအပါအဝင် ဂိဋကတ်တိုက်(၃၁)တိုက်မှ ပေတပရိုက်များအားလုံးကို အမရပူရနန်းတော်ထဲရောက်ရရှိခဲ့သည်။ အားလုံးကိုဖြိုခွဲသုံးသပ်လျှင် ခေတ်တစ်ခေတ်၏ ပုံစံတူလှသောခေါင်းလောင်းများဟု ကောက်ချက်ဆွဲယူ၍ရသည်။

ထို့ကြောင့် ရခိုင်ဘုရင်က ပဲခူးနန်းတော်မှသယ်ယူလာခဲ့သော ကြေးရုပ်(၃၀)ကျော်သည် အမရပူရမြို့သို့ မဟာမြတ်မုနိဘုရားနှင့်အတူရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ယင်းကြေးရုပ်များသည် ကမ္ဘောဒီးယားနန်းတော်မှ ကြေးရုပ်များဖြစ်သည်။ ယိုးဒယားမှပဲခူး၊ ပဲခူးမှမြောက်ဦး၊ မြောက်ဦးမှအမရပူရမြို့အထိ စစ်နိုင်ဘုရင်များ၏ အောင်ပွဲခံအမှတ်တရ ဂုဏ်ထူးဆောင်ပစ္စည်းများဖြစ်ခဲ့ရသည်။

မြင်ကွင်းသိတတ်ခံစားကတ်လျှင် သတိသံဝေဂရစရာလည်းကောင်းသည်။ ဝမ်းနည်းတတ်လျှင်ဝမ်းနည်းစရာဟောင်းသလို မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ပင်ပူးလျှင် ကြက်သီးမွေးညင်းသ၍အလှည့်ကျတစ်ယောက်မျက်နှာတစ်ယောက်လက်ညှိုးထိုး၍ "ဟက်ခေါက်"ခံကြမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ အလားတူနယ်နယ်အင်္ဂလိပ်သည်လည်း ရွှေဘိုရာချီအရ ခရစ်နှစ် ၁၈၂၆ခုနှစ်တွင် ရခိုင်နယ်မြေကိုသိမ်းပိုက်ပြန်သည်။

ရခိုင်နန်းတော်မှ ဘိုးတော်ဘုရားသိမ်းယူ၍အကြွင်းအကျန်ကုန်နေသေးသော ရွှေဟောင်းပစ္စည်းအတိအကျများကို အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်ကတစ်ခါ၊ စစ်နိုင်အောင်ပွဲခံပစ္စည်းများအဖြစ် အင်္ဂလန်နှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ယူဆောင်ကြပြန်သည်။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်မှယူဆောင်သွားကြသော ရွှေဟောင်းပစ္စည်းများအနက် မြောက်ဦးမြို့ မဟာမြတ်မုနိဘုရားတွင် ချိတ်ဆွဲထားသော ခေါင်းလောင်းကို ရခိုင်နယ်မြေကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူစဉ် ရွှေရွှံရွှံခွံခွံတိုက်ခိုက်ခဲ့သော ဗိုလ်မှူး (Major Bhim Singh) ကိုဆုတ်ဆိပ်အဖြစ် မဟာမြတ်မုနိဘုရားတွင် ချိတ်ဆွဲထားသောခေါင်းလောင်းတစ်လုံးကို East and India Co ဝန်ထောက်မှူးက သူရဲကောင်းသော ဆုတံဆိပ်အဖြစ်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ယင်းခေါင်းလောင်းကို Major Bhim Singh ကသူ၏ဗဟိုခရစ်ဖြစ်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံ Nadraမြို့သို့ ယူဆောင်လာခဲ့သည်။ သို့သော်သူသည် အာရှလင်ဘာသာဝင်တစ်ဦးဖြစ်နေ၍ အာရှလင်ဘာသာဝင်ပြုရာဗင်္ဂလီတွင် ခေါင်းလောင်းချိတ်သောအခါအလားမရှိ၍ ဟိန္ဒူများကိုးကွယ်သော "ဟာနုမန်"ဘုရားကျောင်းနေ၍ ချိတ်ဆွဲထားခဲ့သည်။

ခေါင်းလောင်းလူဆောင်လာသူက အမှတ်တရအဖြစ်သူ၏ ရုပ်တုကိုကျောင်းဝင်းအတွင်းကျောက်ကျောက်နှင့်ကိုယ်တစ်ဦးရပ်တုကိုထားရှိခဲ့သည်။ စာရေးသူသည် Nadraမြို့သို့ခေါင်းလောင်းရှိရာသို့ လေယာဉ်တစ်တန်း၊ ကားတစ်စီးနဲ့ အခက်အခဲများဖြင့်အကြားက သွားရောက်ရှာ

ဖွေခဲ့ပါသည်။ ခေါင်းလောင်းရှိရာ ဟာနုမန်ဘုရားရပ်ကွက်သည် ဟိန္ဒူနှင့်ဗုဒ္ဓလင်ဘာသာဝင်နေထိုင်ရာ ရပ်ကွက်အတွင်းဖြစ်နေ၍ ပဋိပက္ခများမကြုံရဘဲဖြစ်တည်သည်ဟုသိရပါသည်။ ခေါင်းလောင်းလူဆောင်လာသူ Major Bhim Singh မှာ ဗုဒ္ဓလင်ဘာသာဝင်ဖြစ်နေ၍ ကျောင်းဝင်းအတွင်းသူ၏ရုပ်တုကို ဟိန္ဒူများတစ်ဦးကွဲထား၍ စာရေးသူသွားရောက်ချိန်တွင် ရွှေမျက်နှာတစ်ခြမ်းပုံကျန်ပါတော့သည်။ (ဓာတ်ပုံကိုကြည့်ပါ။) ဟစ်တိုင်းခေါင်းလောင်းကို "အောင်ပွဲခံရခိုင်ခေါင်းလောင်းကြီး" အဖြစ် မြင်းတပ်မှအိန္ဒိယနိုင်ငံသား ဂေါ်ရခါးစစ်ဗိုလ်မှူး Major Bhim Singh ကလားစစ်ဗိုလ်က ဂုဏ်ထူးဆောင်ခေါင်းလောင်းအဖြစ် မြှောက်ဦးမြို့မှယူဆောင်သွားခဲ့သောခေါင်းလောင်းသည် တကယ်တော့ ခရိုင်ဘုရင်တစ်ပါးကသွန်းလုပ်ခဲ့သော ရခိုင်ခေါင်းလောင်းမဟုတ်ဘဲ ပဲခူးကိုရခိုင်များသိမ်းပိုက်စဉ်က အောင်ပွဲခံအမှတ်တရအဖြစ်ယူဆောင်လာခဲ့သော မွန်နန်းစံတော်ဘုရားမှ သားစာပေးထိုး ကမ္ဘောဒီးယားနန်းတော်မှ ခေါင်းလောင်းတစ်လုံးသာဖြစ်သည်။

ယင်းခေါင်းလောင်းအကြောင်းကို ပထမဆုံးအင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် သမိုင်းသုတေသီဖြစ်သော ကပ္ပတိန် "ဂရုတန်"က ခရစ်နှစ် ၁၈၇၃ခုနှစ်က ထုတ်ဝေခဲ့သော အာရှအသင်းကြီး၏ ဧပြီလထုတ်အတွဲ(၇)ဘုန်းတွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

ထို့နောက်သမိုင်းပညာရှင် အာသာဗေယာက ခရစ်နှစ်၁၈၈၃ခုနှစ်ထုတ် ပြန်ဟပ်ဗျား၏ "တရားခေါင်းလောင်းတောင်"အမည်တပ်၍ သုတေသနဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

ကိုလိုနီခေတ် ၁၉၀၈ခုနှစ်ကာလ အလယ်တန်းကျောင်းသုံး မြန်မာရာဇဝင်စာအုပ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးပညာဝန် မဒူတာအက်(စ်)ဒလ္လ ကောက်(စ်)ရေးသားသော စာအုပ်၏စာမျက်နှာ(၉၄-၉၅)တွင်လည်းကောင်း၊ ၁၉၂၅ခုနှစ်ကပုံနှိပ်ထားသော သမိုင်းဆရာကိုးကားစာမူမြန်မာသမိုင်းစာအုပ် စာမျက်နှာ(၁၄၅)၊ (၁၈၉)နှင့် (၁၉၁)တွင်လည်းကောင်း မဟာဓမ္မရာဇာမင်းအကြောင်းကိုဖော်ပြရာတွင် ဖော်ပြပါခေါင်းလောင်းအကြောင်း ရေးသားထားသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။

အလားတူ ၁၉၂၉ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း ကာနယ်အတွဲ(၁၈)တွင် အလေးချိန်(၂၅၅)ကျပ်သားခေါင်းလောင်း၏

ခေါင်းလောင်းတွင် ရေးထိုးထားသော ဗမာနှင့် မွန်ကမည်းစာကို (စာအုပ်ထုတ်ဝေသည့်အခါ ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါမည်။)

အလေးချိန်ကိုဖော်ပြရာတွင် မွန်အက္ခရာဖြင့်ရေးထိုးထားသော ကမည်းစာတွင် (၈၂၄)ကျပ်သားဟုရေးသားထားပြီး မြန်မာကမည်းစာတွင် (၈၂၄)ပိဿာဟု ရေးသားဖော်ပြပါရှိသည်။ အလေးချိန်(၈၂၄)ကျပ်သားရှိသော အနောက်ဘက်လွန်မင်း(မဟာဓမ္မရာဇာ)သွန်းလုပ်လျှာပါးနဲ့ ခဲသော ခေါင်းလောင်းအကြောင်းကို "ကိုးစိတိဘလက်"နှင့် ဦးမေမောင်တင်တို့ပူးတွဲ၍ ယင်းခေါင်းလောင်းအကြောင်းပါ မွန်-မြန်မာကမည်းစာအကြောင်းကို ကူးယူဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

စာရေးသူသည် ရခိုင်ပြည်မဟာမြတ်မုနိဘုရားတော်မှ ယူသွားသော ခေါင်းလောင်းရှိရာသို့သွားရောက်ရန် အစီအစဉ်တစ်ရပ်ရေးဆွဲခဲ့ရာ သားကြီးခေါက်ကန်ရောက်သူ ငါးခါးကတူသိုလ်ဂျပ်နဲ့ ကျန်ဆက်လိုက်ပို့ပေးမည် ဝါပါအသက်(၈၀)ထဲရောက်နေပြီ ဝါပါကိုစိတ်မချဘူး ယင်းရေးရာသည် လုံခြုံမှုမရှိသည့်အပြင် ဆောင်းတွင်းကာလရေခဲလှမတတ်အေးလွန်း၍ သူ့ကိုယ်တိုင်ဂျပ်မှလာခဲ့ပြီး အစောဆုံးရာရာလိုလေးသေးမရှိ လိုက်ပို့ပေးခဲ့ပါသည်။ နယူးဒေလီရှိ တိုက်ယံတွင်တစ်စိတ်ခန့်လွှပ်ရာခံရပါသည်။

ယခုဖော်ပြပါအကြောင်းအရာကို အကျဉ်းချုပ်သာဖော်ပြထားပါသည်။ သီးသန့်ဗာအုပ်အစနေနှင့်ထုတ်ဝေသည့်အခါ ယခုထုတ်ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါမည်ခေါင်းလောင်းကမည်းစာကိုလည်းအစအဆုံးဖော်ပြပါ မည်။

စာရေးသူဘဝတွင် နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအတွက် အပ်တစ်ချပ်သက် ဖွင့်အဖြစ်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရခဲ့သည့်အတွက်မိမိဘဝတွင်သေပျော် ပါပြီသာဆိုရပါမည်။

အေးသိန်း(သမိုင်းသုတေသီ)
(Freelance Journalist)